

NOVINKY z kampane

Chceme
vedieť
viac
o budúcnosti
vzdelávania
na Slovensku

chcemevedietviac.sk | Podporujeme verejnú diskusiu o budúcnosti detí na Slovensku | číslo 1

Zaujímá nás budúcnosť vzdelávania

Kampaňou CHCEME VEDIET VIAC sa usilujeme zintenzívniť verejnú diskusiu o vzdelávaní a posilniť hlas detí, rodičov, učiteľov a odbornej verejnosti pri jeho kvalitatívnej premene.

Počas roka 2014 sme sa pýtali ľudí v rôznych častiach Slovenska, ako by podľa nich malo vyzeráť vzdelávanie v budúcnosti. Svoje predstavy nám prerozprávali v rámci tvorivých workshopov, okružných stolov, online

diskusii aj v mnohých neformálnych debatách. Deti nám hovorili o tom, ako by mali vyzeráť školy budúcnosti, čo by sa v nich malo učiť a akých by tam chceli mať učiteľov. Dospelí sa zamýšľali nad tým, ktoré trendy nás v budúcnosti

najviac ovplyvnia, v čom bude náš život v roku 2040 iný a čo to bude znamenať pre oblasť vzdelávania. Bol to veľmi intenzívny a zaujímavý rok plný uvažovania o zmysle a náplni vzdelávania, o jeho súčasných i budúcich po-

dobách a o tom, ako ho možno zmeniť, zlepšovať, či nanovo zadefinovať, aby nezaostávalo za reálnym životom, ale naň vhodne reagovalo.

■ Zuzana Zimenová

Vnímame súčasné dianie

„Niečo sa zmenilo – vo svete, v spoločnosti. Školský systém bohužiaľ na zmeny nedokáže reagovať, nevie to, nikdy nemusel a často ani nemôže. Školstvo je ako loď, ktorú musíme prestavovať počas plavby“, píše na svojom blogu Ondřej Štefl zo spoločnosti Scio a pokračuje: „Keď na druhej palube chýba toaletný papier, je to bezpochyby veľká nepríjemnosť a rozumiem nespokojnosti pasažierov i naliehavosti problému. Ak ale ide o riečnu loď, ktorú silný prúd práve vyniesol na šire more medzi ľadovce, nie je toaletný papier, ani presolená polievka tým najväčším nebezpečenstvom. A problémy nevyrieši ani lepší výcvik posádky a dokonca ani to, keď posádke zdvojnásobíme platy. V prvom rade sa treba pozrieť na zmeny v okolí tohto sveta a posúdiť ich dopady na školstvo.“

Práve o tom je naša kampaň. Popri diskusiách s ľuďmi o tom, ako sa mení spoločnosť a čo tieto zmeny znamenajú pre vzdelávanie, sledujeme pozorne aj súčasné dianie v školstve a hľadáme súvislosti. V pravidelných týždenných súhrnoch informujeme verejnosť nielen o krokoch rezortu školstva a o témach, ktoré dominujú vo verejnej diskusii na Slovensku, ale aj o trendoch, výskumoch a zisteniach, ktoré formujú diskusiu o vzdelávaní vo svete.

■ Zuzana Zimenová

Prinášame nové impulzy

Krista KIURU,
fínska ministerka školstva

„Keď som sa stala ministerkou, čakal ma jedenásťročný krstný syn doma s papierom, kde mal

sedem bodov, ktoré chcel okamžite riešiť. Prvým bola školská jedáleň a ďalším, aby sa v školách viac diskutovalo. Tiež sa pýtal, prečo sa aj v škole nemôžu hrať hry na počítačoch. Mal pravdu, musíme sa pozeráť dopredu a tvoriť školy budúcnosti.“

Zdeněk SLEJŠKA,
iniciátor kampane
Česko mluví o vzdelávaní

„Kampaňou, ktorou sme žili v Česku v roku 2013, sme sa snažili osloviť najmä verejnosť, a to nielen odbornú, ale aj laickú. Pokúsili sme sa spoločne zadefinovať ciele vzdelávania, podporiť kontinuitu vzdelávacej politiky a najmä vtiahnuť do debaty o budúcnosti vzdelávania tých, ktorí doteraz mlčali.“

Daniel SOBEL,
vzdelávací expert
z Anglicka

Veci väčšinou nefungujú tak, že sa prijme nejaký program s masívnou agendou, na leje sa doň množstvo peňazí a zrazu sa školy zmenia. Overili sme si, že zmena je proces, v ktorom je potrebné robiť malé, ale konkrétne kroky. Je dôležité diskutovať o konkrétnych žiakoch a konkrétnych situáciách, v ktorých sa ocitajú a spoločne s nimi a s ich rodičmi nachádzať riešenia problémov.“

ODOBERAJTE NEWSLETTER

Prihláste sa na odber správ o dianí v školstve na webe kampane

➔ chcemevedietviac.sk

➔ fb.com/chcemevedietviac

Vzdelávanie v roku 2040 – pohľady dospelých

Od obdobia svetlých zajtrajškov ubehlo už 25 rokov, aby sme sa vzácné zhodli, že vo vzdelávaní ešte stále ne-nastali. Pôjdeme aj nasledujúcich 25 rokoch cestou milióna korekcií bez jednotiaceho konceptu alebo si spoločne sformulujeme víziu vzdelávania budúcich generácií? Dokážeme ešte rozvíjať myšlienky „Čo keby... bolo niečo inak?“ alebo budeme aj naďalej frflať „Čo už, keď je to raz tak...“?

Dokážeme. Účastníci workshopov o budúcnosti vzdelávania – rodičia, učitelia, pracovníci s mládežou, zástupcovia štátnej správy, samospráv aj občianskeho sektora – diskutovali o rôznych aspektoch vzdelávania a rozvíjali rozmanité scenáre jeho hĺbkovej premeny. Aspoň na chvíľu sa odpútali od sťažovania sa na pomery, zasnivali si a rozpracovali svoje predstavy aj preferencie. Tu sú niektoré z nich.

Čo keby... bola škola všelike, na rôznych miestach naraz?

Každý cíti, že školy sa potrebujú viac otvoriť, priestorom aj mysléním. Už nemajú byť uzavretými budovami s triedami, kabinami a jedálňou, ale jedným z priestorov učenia sa rôznych ľudí, nielen žiakov a učiteľov. Majú byť súčasťou okolitého mikrosvetu, musia vziať na vedomie a produktívne využiť to, že učenie neprebíha len v učebniach, ale omnoho častejšie, zmysluplnejšie a trvácnejšie aj „tam vonku“. Do školy sa už všetko dôležité pre život nevprace, to škola sa musí vypratať von. Vzdelávanie musí prebiehať na autentických miestach s autentickými ľuďmi v autentických situáciách.

Čo keby... sa zmenila konkurencia medzi školami na kooperáciu?

Žiadna škola nie je skvelá vo všetkom. A nikdy nebude. Prečo potom nespájať sily, namiesto boja o žiakov, teda o peniaze? Školy budúcnosti si môžu pomáhať a dopĺňať sa. Nemusia byť odmeňované

» **Základné veci nemôžeš meniť. Nemôžeš dať do triedy kreslo, keď tam má byť stolička. To je dané.**

účastník workshopu

podľa počtu prezuviek. Žiaci nemusia „patriť“ do jednej, ale rôzne školy môžu „patriť“ im. Môžu sa v nich učiť rôzne veci. Nemusia byť každý týždeň inde, ale ani deväť rokov na tom istom mieste. Prečo by škola silná v matematike nemohla spolupracovať so školou silnou v rozvíjaní sociálnych zručností? Nikomu v živote nepostačí, si „len“ všetko zráta alebo bude „len“ milý k ľuďom. Špecializácia škôl nemusí znamenať „kto z koho“, ale „kto a čo pre koho“.

Čo keby... sa učebné prostredie upravilo tak, aby sa v ňom všetci cítili čo najpo-hodlnejšie?

Akého občana vychováva škola, keď žiakov núti cez

veľkú prestávku prechádzať sa do kruhu? A akého, ak mu nedá priestor na otázky, lebo sa nestihnú prebrať potrebné učivo? A akého, ak sa ho neopýta na vlastný názor? Škola budúcnosti od žiakov neočakáva plné sústredenie od ôsmej hodiny ránej. Zohľadňuje kolísavú výkonnostnú krivku druhu homo sapiens a dopredu ráta s potrebou oddychu. Vytvára na to čas aj priestor. Škola budúcnosti sa pri usporiadaní priestoru neinspirovať časmi Márie Terézie, ale ešte niekým dávnejším – Komenským!

Čo keby... boli v triedach žiaci rôznych vekových skupín?

Rozdelenie žiakov podľa veku je mechanický systém triedenia živej hmoty, ktorý nikomu neprospeje. Škola budúcnosti ráta s tým, že deti sa od seba veľa naučia, aj ak sú medzi nimi vekové rozdiely. Škola budúcnosti ponúka žiakom prácu v skupinách, lebo sa im to v živote zide. Zohľadňuje to, že každé

dieťa v niečom napreduje rýchlejšie, v niečom pomalšie, v niečom potrebuje asistenciu, v inom spoluprácu. A v škole budúcnosti bude mať každý dokonca aj na výber. A bude robiť rozhodnutia. Aj deti. Predovšetkým deti.

Čo keby... bolo v triede viac učiteľov?

Žiaden učiteľ už nebude Igor Hnízdo, aby to všetko zvládol sám s trstenicou v ruke. Škola budúcnosti dáva priestor viacerým ľuďom, aby proces skupinového učenia viedli v jednom čase na jednom

» Zrušili sme triedy. Žiaci sa stretávajú v rôznych skupinách podľa záujmu a výkonu. Priestory na učenie sú ergonomické a flexibilne usporiadané podľa preberanej témy a foriem učenia.

ten istý účastník po skupinovej práci

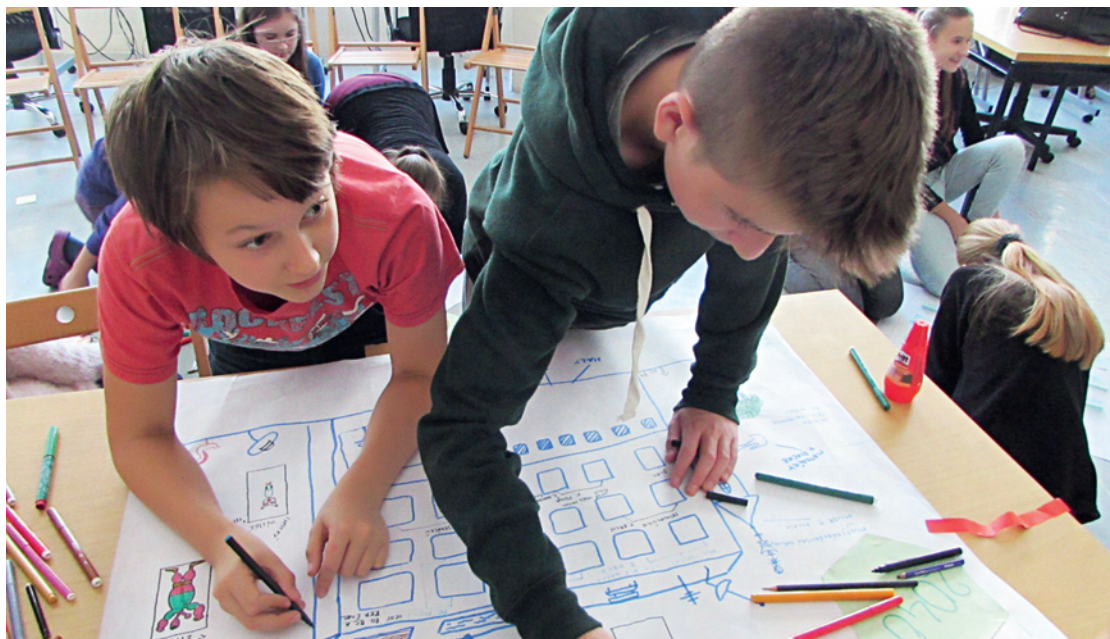
mieste. Škola budúcnosti ráta s tým, že jeden človek nemôže byť naraz rodičom, expertom, mentorom, koordinátorom, byrokratom aj priateľom. Tieto funkcie budú aj naďalej potrebné, ale nezastane ich jeden človek. Viac učiteľov je výhodou nielen pre nich samotných, ale predovšetkým pre žiakov, pre ich individuálny rozvoj, cieľavedomé plánovanie i na mieru šité učenie sa. Pedagogické fakulty budúcnosti nebudú chrliť predmetárov, ale absolventov schopných naplánovať a koordinovať proces učenia zahŕňajúci viacero detí aj dospelých. A po štátniciach nebude žiaden z nich hodený len tak do praxe, pretože v roku 2040 sa už pokusy na deťoch robiť nebudú.

Čo keby... ste do atlasu predstáv o budúcnosti vzdelávania prispeli aj Vy?

www.chcemevedietviac.sk

■ Peter Drál

» Ideálny spôsob učenia je klášť otázky, ale také možnosti nemáme. Ak by sme sa na hodine začali pýtať, učiteľka by bola nervózna, že zdržujeme.

žiak 8. ročníka ZŠ

to nepôjde, no nemôžu už byť takí ako dnes. Budú milší aj kvalifikovanejší, priateľskí a tolerantní. Nebudú kričať! Budú mať so žiakmi lepšie vzťahy a správať sa k nim budú ako k rovnocenným. Budú vtipní, veselí a budú sa usmievať. Ideálne budú mať menej ako 30 rokov. Nebudú vyštavení a frustrovaní, nebudú mať staré návyky. Nebudú kritizovať „za blbosti“ a žiaci im budú môcť klášť otázky. Medzi žiakmi nebudú robiť rozdiely a nebudú rasisťtí. Nebudú len učiť, ale najmä ukazovať životnú cestu. Budú to ozajstné osobnosti, ako Lady Gaga na ZŠ v Poprade. Učiteľov bude práca baviť, a tým nadchnú aj ostatných.

Formy vzdelávania a vzájomné vzťahy

V škole budúcnosti sa žiaci učia spoločne, v kruhu, v skupinách. Učia sa zábavnou formou a rôznymi aktivitami. Dôraz sa kladie na komunikáciu. Organizuje sa veľa mimoškolských aktivít, ktoré upevňujú vzťahy. Predmety sú voliteľné, každý sa zameriava na to, čo ho baví. Omnoho viac hodín je praktických, robia sa pokusy, teória sa predsa dá ľahko vygoogliť. Učí sa priamo v „teréne“, mimo triedy aj školy. Úlohy sa takmer nedávajú. Známkovanie neexistuje, je zbytočné na posúdenie toho, čo žiaci dokážu a čo si chcú zlepšiť.

■ Elena Gallová Krigerová

Škola v roku 2040 – pohľady detí

Neverili by ste, čo všetko sa o súčasnej škole dozvieme od detí. Pritom sa ich na to vôbec nemusíte pýtať – pekné veci aj absurdity vyplávajú na povrch samé, keď im dáte možnosť vytvoriť si svoju školu snov. Myslíte, že chcú len tablety a dlhé prázdniny? Ste dosť mimo!

Veľa prírody

Okolie školy budúcnosti je obklopené stromami a zelenou, kde môžu žiaci tráviť oveľa viac času ako dnes. Prebieha tam podstatná časť vyučovania. V areáli sú záhony rastlín, kvetov a skleníky, kde žiaci pestujú zeleninu a ovocie. V jedálni sa z nich varí pre celú školu. Aj v triedach je viac zelene a žiaci si môžu do školy nosiť domáce zvieratá, o ktoré sa spoločne starajú. Cez prestávky nemusia byť v triedach a na chodbách, ale chodia von. Veľký dôraz kladú na starostlivosť o životné prostredie. Škola využíva solárnu energiu a je energeticky sebestačná. Papier sa už takmer vôbec nepoužíva, ostatné materiály sú ľahko recyklovateľné.

Oddychové zóny

Bez práce vraj nie sú koláče. Škola budúcnosti vie, že bez oddychu nie je práca. Prinajmenšom nie taká sústredená a s najlepšimi možnými výsledkami.

» Kamarátsky učiteľ je príjemná predstava.

žiacka 9. ročníka ZŠ

Aj preto sú v detských víziách mäkké koberce, kreslá, sedačky, neraz aj posteľe, na ktorých si možno zdiemnuť. Máte v nej rôzne priestory, kde sa dá čítať, hrať, rozprávať sa. Je priateľská, farebná, s množstvom estetických doplnkov, ktoré navrhli a zhotovili samotné deti. Sú tam aj premietacie sály a ateliéry, kde sa môže ktokoľvek realizovať podľa svojho talentu a záľub.

Učenie v pohybe

Viac než laboratória, kvalitné učebne či tablety deťom v dnešných školách chýba pohyb. Školy budúcnosti majú veľa priestorov, ktoré ho umožňujú: telocvičňa, ihriská, bazény, tenisové kurty, či posilňovne. Športoviská sú prístupné

aj verejnosti, generujú príjem, a tým prispievajú k rozvoju školy. Významnú časť vyučovania tvorí telesná výchova, no aj na iných hodinách sa žiaci môžu hýbať, vystierať, byť v polohách, v ktorých sa im učí najlepšie.

Chutné jedlo

V školách budúcnosti deťom chutí. Majú k dispozícii švédské stoly doplnené po celý deň. Jedla zdravo a každý deň začínajú spoločnými raňajkami. Každý má na výber z viacerých možností, nikoho nenútiť ješť v presne vymedzenom čase. Žiaci si niektoré plodiny aj sami dopestujú a upravujú. Strava z jedálne je pre žiakov aj učiteľov zadarmo, no varí sa tam tak dobre, že sa do nej prichádzajú najesť aj ľudia z okolia. Tí za jedlo platia, čím taktiež prispievajú na rozvoj školy.

Kuul vybavenie

Tablety, počítače a elektronické čítačky nie sú v škole

budúcnosti vymoženosťou, ale samozrejmosťou. Využívajú ich všetci a učitelia s nimi vedľa narábať. V škole je neobmedzené wifi pripojenie. Žiak nemusí byť nevyhnutne fyzicky prítomný, vie sa pripojiť aj z domu. Počítače sa používajú aj preto, aby sa šetril papier. Ten však už nechýba na toaletách, ktoré sú čisté. Každý má svoju vlastnú skrinku, kam si odkladá veci. V škole je 5D kino, kde sa učia rôzne predmety cez hologramy. Neviete si predstaviť, ako to funguje? Deti vám to vysvetlia!

Učitelia 2040

Veľa detí si myslí, že o 25 rokov už učitelia vôbec nebudú potrební. Mnohí sa však zhodli, že bez učiteľov

» Dnes, keď si na vás učiteľ zasadne, je s vami koniec.

žiak 9. ročníka ZŠ

Chceme
vedieť
viac

o budúcnosti
vzdelávania
na Slovensku

www.chcemevedietviac.sk
fb.com/chcemevedietviac

Pravidlá hry

Pozývame všetkých do širokej a otvorenej verejnej diskusie, ktorá pripomína hru Človeče, zapoj sa! Na hracej ploche sme symbolicky načrtli oblasti, ktoré budeme v priebehu kampane postupne otvárať a o ktorých budeme spoločne diskutovať.

Pravidlá hry sú jednoduché. Ak ich budeme vo verejnej diskusii všetci rešpektovať, môže byť zaujímavá a inšpiratívna pre každého hráča, ktorý sa do diskusie zapojí!

1 Do hry môžeš vstúpiť kedykoľvek, hra plynie bez časových obmedzení. Každý hráč sa slobodne rozhodne kedy sa do diskusie zapojí a ako dlho bude hrať.

2 Ak chceš hrať, zvol si figúrku podľa vlastných predstáv. Figúrkou môže byť čokoľvek, čo máš práve po ruke a čo sa vojde na hracie políčko. Každá figúrka je jedinečná, ako ľudia, ktorí spolu hrajú.

3 Figúrku postav na ľubovoľné políčko a začni hrať. Hod kockou znamená vždy pohyb vpred, bez ohľadu na to, aké číslo padne. Nemusíš čakať na správne číslo, každé ti dáva možnosť pohnúť sa ďalej.

4 Kockou môžeš hodiť vždy, keď máš na to chuť. Hod kockou znamená akciu – vôľu pokračovať, záujem o novú tému, Snažiť sa dozvedieť sa viac alebo potrebu vyjadriť svoj názor. Hodiť kockou znamená zapojiť sa do diskusie ľubovoľným spôsobom, rešpektujúc pri tom ostatných hráčov.

5 Žiaden hráč nesmie byť vylúčený z hry proti svojej vôli. Ak sa na jednom hracom políčku stretne naraz viacero hráčov, figúrky si navzájom nevyhadzujú. Naopak, pravidlá hry podporujú spájanie jednotlivých hráčov do skupín, v ktorých navzájom spolupracujú.

6 Hracia plocha je bohatá na rozličné témy, o ktorých treba uvažovať spoločne a plná prekážok, ktoré treba spoločne zdolávať. Zmyslom hry je snažiť sa prejsť čo najdlhšiu trasu a navštíviť čo najviac tematických zákutí.

7 Hra je cestou za poznaním, nie šprintom do cieľa. Zmyslom hry je dobre si zahrať, nie vyhrať za každú cenu.

8 Hráči majú rovnocenné postavenie bez ohľadu na svoj pôvod, vek, pohlavie, vzdelanie, povolanie a osobné záujmy. Hlasy jednotlivých hráčov majú rovnakú silu, pričom platí, že ak sa spoja, znejú silnejšie.

9 Názor každého hráča je vypočutý, žiaden hráč nie je v diskusii zvýhodnený alebo znevýhodnený. Spoluhráči berú do úvahy každý argument, ktorý v diskusii zaznie.

10 Kto chce vedieť viac, neodchádza z hry predčasne. V hre môže každý postupovať vlastným tempom. Ak potrebuje oddych, môže chvíľu počkať. Ak potrebuje pomoc, môže o ňu požiadať ostatných spoluhráčov. Ak chce ísť v niektorej téme do hĺbky, môže odľahlé trasy vynechať a dôkladne preskúmať vybrané územie. Hra neurčuje pravidlá pre individuálny postup, dodržiavať treba len základné pravidlá slušnosti, otvorenej komunikácie a racionálnej argumentácie.

11 Počet hráčov a hracie tempo sú flexibilné. Hrací tím sa môže ľubovoľne obmieňať a dopĺňať. Noví hráči môžu prinašať nové pohľady na témy, ktoré už boli diskutované a ich argumenty budú znova vypočuté.

12 Hra je permanentný proces uvažovania a poznávania bez vopred stanoveného konca. Trvá tak dlho, kým o ňu hráči prejavujú záujem.

13 Všetky názory, argumenty a návrhy, ktoré v hre zaznejú, budú zachytené, spracované a využité pri tvorbe atlasu predstáv verejnosti o budúcnosti vzdelávania.

V roku 2015 pokračujeme

Kampaň Chceme vedieť viac sme v roku 2014 začali ako dobrovoľnícku iniciatívu, ktorú dalo dokopy zopár jednotlivcov zameraných pre vzdelávanie a zvedavých na to, ako sa bude v budúcnosti vyvíjať. Je to beh na dlhú trať a v polčase vidíme ešte zreteľnejšie, že má zmysel.

Podarilo sa nám zapojiť ďalších nadšencov a aj vďaka ich pomoci sme dokázali zrealizovať takmer všetko, čo sme si naplánovali. Za to im veľmi ďakujeme. Dôležité však nie sú len hmatateľné výstupy, ktoré verejnú diskusiu o vzdelávaní obohacujú o nové postrehy a konkrétne návrhy. Veľkou motiváciou a inšpiráciou je pre nás aj možnosť

byť „pri tom“, keď medzi ľuďmi spontánne vznikajú nové väzby, vzťahy a podnety na spoluprácu. Ukázalo sa, že ak deťom i dospelým poskytnete priestor a príležitosť, majú chuť nielen spoločne diskutovať, ale aj kreatívne spolupracovať svoju budúcnosť.

V roku 2015 v našej kampani pribudnú ďalšie aktivity. Naším cieľom je zo zozbieraných podnetov

vytvoriť atlas predstáv o možných podobách vzdelávania v budúcnosti a verejne ho prezentovať. Preto budeme aj naďalej mapovať realitu súčasného vzdelávacieho prostredia a sledovať aktuálne dianie v školstve. Všetky zistenia v závere kampane zhrnieme a pokúsime sa odкрыť spoločné prieniky i prípadné protirečenia. Načrtujeme rôzne scenáre

a konkrétne kroky, ktorými možno dospieť k spoločenskej zhode.

Počas tohto roka sa veci dali do pohybu bez toho, aby bola kampaň „projektom“ s vopred jasnými aktivitami, ukazovateľmi či finančným krytím. Prvý polrok sme všetky výdavky hradili z vlastného vrecka. No keď sme sa rozbehli, podarilo sa nám získať zdroje, ktorými sme pokryli ná-

klady do konca roka 2014. Na pokračovanie potrebujeme Vašu podporu, a preto vás aj touto cestou prizývame prispieť svojou odbornou radou, skúsenosťou, časom, materiálom či finančným príspevkom.

- Zuzana Zimenová
- Peter Drál'
- Elena Kriglerová Gallová
- Fedor Blaščák

PODPORTE NÁS

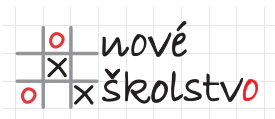
Finančne nás môžete podporiť príspevkom na náš účet. A myslíte na nás i v čase podávania daňových priznaní - podporiť nás môžete i prostredníctvom asignácie 2% z daní.

Naše číslo účtu: 3097263854/0200 VÚB, a. s. | IBAN: SK93 0200 0000 0030 9726 3854

KONTAKTUJTE NÁS

0948 492 692 | portal@noveskolstvo.sk | www.noveskolstvo.sk | www.chcemevedietviac.sk
Nové školstvo | občianske združenie | Gazdovský rad 39, 931 01 Šamorín | IČO: 42292344

Organizátor

Kreatívny partner

Partner webu kampane

Partner kampane

Nadácia Orange

Štart kampane podporili

Mediálni partneri kampane

Ku kampani sa pridali

...pridajte sa aj vy

**Chceme
vedieť
viac**

o budúcnosti
vzdelávania
na Slovensku

Rok vydania: 2014

Organizátori kampane: Zuzana Zimenová, Peter Dráľ, Elena Gallová
Kriglerová, Fedor Blaščák

Web kampane spravujú: Viktor Humaj a Dušan Sloboda

Autori fotografií: Dušan Sloboda, Magdaléna Zemková, Radovan Kazda